

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
המחלקה לפסיכולוגיה

יסודות פילוסופיים של מדע הפסיכולוגיה

101.1.0012

סמסטר ב' תשע"ח

סוג המסגרת: שיעור חובה / 2 נק"ז

שם המרצה: ד"ר ניר פרסקו

דואר אלקטרוני: fresco@post.bgu.ac.il

שעת קבלה: יום חמישי 11-12 (יש לתאם מראש במייל), חדר 328, בניין 74

תיאור הקורס ומטרותיו. מהו מדע? עפ"י אילו קריטריונים ניתן לשפוט אם תחום מסוים הוא מדעי? מה מבחין תיאוריה מדעית מתיאוריה לא-מדעית? האם המדע מגלה לנו את האמת על העולם? מהו מעמדה האפיסטמי של הוכחה מדעית, והאם יש לה מעמד לוגי? באיזה מובן פסיכולוגיה היא תחום מדעי? האם פסיכולוגיה כתחום מדעי היא בהכרח פסיכולוגיה ביהיביוריסטית? תיאוריות מדעיות, הדרכים בהן הן מוצעות, הדרכים בהן הן נבחנות, והדרכים בהן הן מתקבלות או נדחות יעמדו במרכזו של הקורס. אנו ננסה לבחון הצעות שונות של פילוסופים אשר ניסו לתאר דרכים אלה או אף להציע את "הדרך הנכונה" לחקירה המדעית.

דרישות / מטלות הקורס.

הקורס ברמת מבוא, ואינו מניח ידע קודם בתחום. במהלך הקורס תדרשו/נה לקרוא מספר מאמרים ופרקים מספרים ולהגיש שתי מטלות קצרות (עד 250 מילה כ"א) על חומר הקריאה. בתום הקורס תתקיים בחינה.

מרכיבי הציון הסופי.

90% - בחינה מסכמת המשקפת ידע של החומר הנלמד בהרצאות ונקרא בטקסטים.
10% - מטלות קצרות על הטקסטים שנקראו (תאריכי ההגשה יפורסמו במודל).

תכני הקורס / תוכנית ההרצאות:

1. הרצאת פתיחה: תחום הדין.

קריאה -- יהודה אלקנה, פילוסופיה של המדע.

2. טיעונים דדוקטיביים, אינדוקטיביים, ואבדוקטיביים.

קריאה --

Bell, P. B. and Staines, P. J. (2001). Understanding and Evaluating Arguments. In *Logical Psych: Reasoning, Explanation & Writing in Psychology*.

3. בעיית האינדוקציה (הקלאסית).

קריאה -- ברטראנד ראסל, בעיות הפילוסופיה, פרק ו' "על האינדוקציה": עמ' 70-82

4. המפל על היפותזה ובחינה: זמלווייס וקדחת הלידה כדוגמה, כשל חיוב המסקנה, ופרדוקס העורבים.

קריאה -- קארל ג. המפל, פילוסופיה של מדע הטבע, פרק 2: עמ' 3-21 .

5. המפל על אישוש וקבלת היפותזות.

קריאה -- קארל ג. המפל, פילוסופיה של מדע הטבע, פרקים 3-4: עמ' 33-22, ועמ' 46-38 (לא כולל סעיף 4.4) .

6. המפל על חוק, סיבתיות, והסבר מדעי.

קריאה -- קארל ג. המפל, פילוסופיה של מדע הטבע, פרקים 5-6: עמ' 72-55, ועמ' 92-78 (להמשיך מסעיף 5.6).

7. פילוסופיית המדע של קארל פופר.

קריאה -- קארל פופר, מדע: השערות והפרכות

8. פופר: ניאו-דרוויניזם, ועקרון ההפרכה של תיאוריות מדעיות.

קריאה --

Karl Popper, Darwinism as a Metaphysical Research Program

9. תומס קון על פילוסופיית המדע בראי ההיסטוריה: פרדיגמה, משבר ושינוי פרדיגמה.

קריאה --

Okasha, Samir (2002). Philosophy of Science: VSI. Ch. 5.

10. פסיכולוגיה כמדע. המתודה בפסיכולוגיה, ביהיבוריזם, והסברים מכאניסטיים.

קריאה -- ישעיהו לייבוויץ, הפסיכולוגיה - מדע?

Bechtel, Bill and Wright, Cory (2009) What is Psychological Explanation?

11. סוציולוגיה של הידע המדעי.

קריאה --

David Bloor, Knowledge and Imagery. Ch. 1.

12. אנתרופולוגיה של המדע.

קריאה --

Latour and Woolgar, Laboratory Life. Ch. 1

13. שיעור השלמות וחזרה.

הקורס מלווה באתר מודל בו ניתן למצוא את כל חומר הקריאה לקורס

רשימה ביבליוגרפית:

- יהודה אלקנה (1977). הוראת המדעים בגישה היסטורית. מתוך: ספר מקורות -- פילוסופיה של המדע. 291-299. בעריכת גדעון פרוידנטל, הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, תל אביב.
- קארל ג. המפל (1979). פילוסופיה של מדעי-הטבע. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, תל אביב.
- ישעיהו לייבוביץ (1977). הפסיכולוגיה - מדע? מתוך: ספר מקורות -- פילוסופיה של המדע. 357-359. בעריכת גדעון פרוידנטל, הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, תל אביב.
- קארל ר. פופר (1993). מדע: השערות והפרכות. מתוך: מדע המדינה לגונוני, בעריכת ברוך זיסר, הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, תל אביב.
- ברטראנד ראסל (1938). בעיות הפילוסופיה. הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, האוניברסיטה העברית, ירושלים.
- Bechtel, B. and Wright, C. (2009) What is Psychological Explanation? In P. Calvo and J. Symons (Eds.) *Routledge companion to philosophy of psychology*. Routledge. pp. 113-130.
- Bell, P. B. and Staines, P. J. (2001). *Logical Psych: Reasoning, Explanation & Writing in Psychology*. Ch. 2: Understanding and Evaluating Arguments. UNSW press
- Bloor, D. (1991). *Knowledge and Social Imagery*. Ch.1 . Chicago: Chicago University Press.
- Latour, B. and Woolgar, S. (1986). *Laboratory Life: The Construction of Scientific Facts*. Ch. 1. New Jersey, Princeton University Press.
- Okasha, S. (2002). *Philosophy of Science: Very Short Introduction*. Ch. 5: Scientific change and scientific revolutions. Oxford: Oxford University Press.
- Popper, K. R. (2002). Darwinism as a Metaphysical Research Program. In Y. Balashov & A. Rosenberg (Eds.). *Philosophy of Science: Contemporary Readings*. Routledge. pp. 302-304.